

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Єнчева Михайла Михайловича
«Кінетична типографіка як інструмент візуальної комунікації в
медіаконтенті», подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 022 «Дизайн»

Обґрунтованість вибору теми дослідження. Кінетична типографіка як явище склалася на перетині кількох дизайнерських традицій: анімаційної графіки кінотитрів, моушн-дизайну, вебтипографіки і цифрового маркетингу. Попри те, що кожна з цих сфер має власну дослідницьку традицію, їх синтез у феномені кінетичного анімованого тексту залишався поза увагою вітчизняного наукового співтовариства. Актуальність теми дисертаційного дослідження М. М. Єнчева визначається кількома взаємопов'язаними чинниками. По-перше, бурхливий розвиток цифрових медіа і масштабне поширення відеоконтенту сформували новий комунікативний простір, у якому кінетична типографіка стала невід'ємним елементом візуального повідомлення. Анімований текст присутній у кінотитрах, рекламних роликах, ліричних відео, вебінтерфейсах, соціальних мережах і real-time комунікації – тобто у всьому різноманітті сучасного медіаконтенту. По-друге, незважаючи на таку поширеність, кінетична типографіка до цього часу не ставала предметом комплексного дослідження у вітчизняній науці. Рецензована дисертація є першою в Україні спробою системно осмислити цей феномен, що надає їй незаперечного новаторського значення, а вибір теми дослідження – обґрунтованим і своєчасним.

Здобувач переконливо доводить актуальність дослідження, вказуючи на недостатність в українському мистецтвознавстві комплексних праць, присвячених кінетичній типографіці, та окреслює конкретні прогалини в ділянці генези, типології, варіативності застосування у різних медіаформатах,

особливостей функціонування у реальному часі та ін. Деталізоване окреслення дослідницьких прогалин свідчить про глибоке ознайомлення здобувача зі станом наукового розроблення проблеми.

Об'єкт і предмет дослідження визначені коректно. Мета – з'ясувати принципи формування образної мови, дизайнерські методи та засоби кінетичної типографіки в контексті еволюції медіаконтенту – є науково релевантною і досягнутою у ході дослідження.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (228 позицій) та додатків. Загальний обсяг становить 221 сторінку, з яких 158 – основний текст. Структура роботи є логічною і відповідає меті та завданням дослідження: від теоретичного осмислення феномену через аналіз генези і типологічних особливостей до систематизації сучасних практик використання у цифрових медіа.

Новизна одержаних наукових результатів, повнота їх викладення у публікаціях здобувача. Наукова новизна дисертаційного дослідження є вагомою і підтвердженою. До ключових оригінальних результатів роботи слід віднести:

1) пропоноване науково обґрунтоване визначення кінетичної типографіки як мистецтва та техніки анімації тексту, спрямованої на динамічну і часову репрезентацію ідей або емоцій через інтеграцію текстових елементів з анімацією, фотографією, відео, графікою, музикою та/або закадровим голосом. Це визначення є більш операційним і аналітично ємним порівняно з наявними у науковій літературі формулюваннями;

2) розроблену типологізацію кінетичної типографіки за трьома класифікаційними критеріями: типом контенту (професійна та користувачька), типом аудіовізуальних форм та типом руху (за Б. Брауні – «послідовна» і «динамічна» презентація). Ця типологія є аналітично продуктивною і може слугувати дослідницьким інструментом для подальших мистецтвознавчих студій;

3) систематизацію сучасних практик кінетичної типографіки у мультимедійних проєктах, real-time комунікації, інтерактивних інтерфейсах і цифровому маркетингу, зокрема виявлення ключових форм інтерактивності: hover-ефектів, скролінгу, адаптивності та генеративності;

4) аналіз особливостей ліричних відео на медіаплатформі YouTube як специфічного формату кінетичної типографіки, виокремлення двох підходів до використання тексту як графічного ресурсу та встановлення зв'язку між шрифтовими рішеннями і комунікативною стратегією твору.

Зміст дисертації викладено у достатній кількості публікацій: 3 статті у фахових виданнях та 5 публікацій апробаційного характеру, у тому числі виступи на міжнародних конференціях. Зміст публікацій відповідає основним положенням дисертації.

Обґрунтованість отриманих результатів – наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження є достатньо обґрунтованими. Джерельна база охоплює 228 позицій і включає як класичні теоретичні праці з типографіки і дизайну, так і сучасні дослідження у сфері цифрових медіа, анімаційної графіки та візуальної комунікації. Методологія є комплексною і включає теоретичний аналіз, типологічний, компаративний, мистецтвознавчий і композиційний методи у поєднанні зі спеціалізованим методом пластичного аналізу руху.

Висновки дисертації є конкретними, верифікованими, логічними. Особливої уваги заслуговує висновок про темпоральність кінетичної типографіки – ритм появи тексту, тривалість відображення, швидкість трансформації – як самостійний виражальний засіб, що впливає на емоційне сприйняття повідомлення. Це спостереження є теоретично продуктивним і відкриває перспективи для подальших досліджень.

Рекомендації щодо практичного використання результатів – у дизайнерській освіті, практиці та подальших дослідженнях – є реалістичними і конкретними.

Наявність теоретико-методологічного підґрунтя дослідження.

Теоретико-методологічна база дослідження є ґрунтовною. Здобувач уточнює зміст понять «типографіка», «кінетична типографіка», «візуальна комунікація в медіаконтенті», «моушн-дизайн» та ін., визначає їхні ієрархічні відносини. Особливо важливою є пропозиція розглядати кінетичну типографіку як специфічний підвид моушн-дизайну, у якому анімований текст постає основним або рівноправним виражальним елементом поряд з іншими аудіовізуальними компонентами. Продуктивним є залучення концепту «ілокутивна сила» для характеристики комунікативної спрямованості кінетичного типографічного висловлення. Міждисциплінарний підхід, поєднання мистецтвознавства, теорії комунікації, семіотики та медіатеорії є методологічно виправданим і відкриває нові аналітичні перспективи.

Практичне значення результатів дослідження. Практичне значення дисертаційного дослідження є очевидним і багатоплановим. Результати можуть використовуватися у дизайнерській освіті – як основа для розробки лекційних курсів і практичних завдань з графічного дизайну, моушн-дизайну та вебдизайну. Це – типологія кінетичної типографіки, в практиці digital-маркетингу, відеовиробництва і UX/UI-дизайну - систематизовані принципи і засоби кінетичної типографіки - для вибору оптимальних рішень, відповідних конкретним комунікативним завданням. Цінними є спостереження щодо взаємодії кінетичної типографіки зі звуком і контекстом, що дозволяє дизайнерам свідомо управляти емоційним впливом анімованого тексту.

Матеріали дисертації перспективні для аналізу впливу алгоритмічних платформ на естетику кінетичної типографіки та порівняльного вивчення кінетичної типографіки у різних культурно-лінгвістичних традиціях.

Відсутність порушень принципів академічної доброчесності.

Дисертаційна робота є самостійно виконаним дослідженням. Усі публікації здобувача за темою дисертації є одноосібними. Результати досліджень інших авторів супроводжуються належними покликаннями. Порушень принципів академічної доброчесності не виявлено.

Зауваження та дискусійні положення. Загальна позитивна оцінка дисертаційного дослідження не виключає ряду зауважень і дискусійних міркувань, які необхідно висловити.

1. Другий розділ дисертації містить ґрунтовний аналіз генези кінетичної типографіки, акцентуючи на розвитку голлівудської школи кінотитрів від С. Басса і П. Ферро до сучасного моушн-дизайну. Водночас відсутній аналіз традиції радянського конструктивізму – кінетичних типографічних плакатів, авангардних кінотитрів і графічного дизайну Ель Лисицького, Олександра Родченка та Дзиги Вертова. Ця традиція є принципово важливою для розуміння того, як анімований і динамічний текст функціонував як художньо-ідеологічне висловлення задовго до голлівудської школи і яким чином вона вплинула на розвиток анімаційної графіки у Центральній і Східній Європі, включно з українськими авангардними практиками 1920–1930-х років. Залучення цього матеріалу збагатило б дослідження і дозволило б виявити питома вітчизняний внесок у розвиток кінетичних форм візуальної комунікації.

2. Третій розділ дисертації, присвячений сучасним практикам кінетичної типографіки у цифрових медіа, аналізує конкретні форми і жанри, однак оминає принципово важливий контекстуальний чинник – вплив алгоритмічних рекомендаційних систем великих відеоплатформ (YouTube, TikTok, Instagram) на характер і динаміку анімаційних рішень. Алгоритмічний тиск на утримання уваги глядача протягом перших секунд відеоролика суттєво змінив ритміку, щільність і візуальну інтенсивність кінетичної типографіки у короткому відеоконтенті – це добре простежується при порівнянні типографічних рішень у YouTube-відео до і після масового поширення формату Shorts. Відсутність цього виміру у дисертації видається суттєвою прогалиною, що послаблює зв'язок між теоретичним аналізом і практикою медіасередовища, у якому функціонує досліджуваний феномен.

3. У тексті дисертації простежується певна непослідовність у співвідношенні понять: в одних контекстах кінетична типографіка

розглядається як складова моушн-дизайну, в інших – як самостійна практика, що функціонує поряд з іншими його елементами, а подекуди ці поняття вживаються майже синонімічно. Хоча авторська позиція про ієрархічні відносини між ними задекларована у вступі, на рівні термінологічного вживання у тексті вона витримана непослідовно. Така нечіткість послаблює понятійний апарат роботи і може ускладнювати читання тих розділів, де обидва поняття фігурують в одному контексті. Уніфікація термінологічних відносин між «моушн-дизайном», «кінетичною типографікою» та суміжними категоріями (анімаційна графіка, motion graphics) видається необхідним завданням для подальшого опрацювання.

4. Розгляд практики кінетичної типографіки у мультимедійних проєктах і real-time комунікації, здійснений за принципом класифікації форм інтерактивності (це – hover-ефекти, скролінг, адаптивність, генеративність) – не отримують розгорнутого порівняльного аналізу за критерієм комунікативної ефективності у різних типах завдань і для різних цільових аудиторій. Частина виглядала би більш результативною, якби автор перейшов до подальшого кроку – оцінки комунікативного потенціалу і меж застосування даного активу.

Висловлені зауваження мають переважно дискусійний характер і вказують на напрями подальшого поглиблення дослідження, а не на принципові недоліки роботи.

Загальний висновок. Дисертаційна робота М. М. Єнчева «Кінетична типографіка як інструмент візуальної комунікації в медіаконтенті» є самостійним, теоретично обґрунтованим і практично значущим науковим дослідженням. Робота містить наукову новизну, ґрунтовну методологічну базу і чітку структуру. Висновки є конкретними і верифіковуваними, практичне значення – беззаперечним.

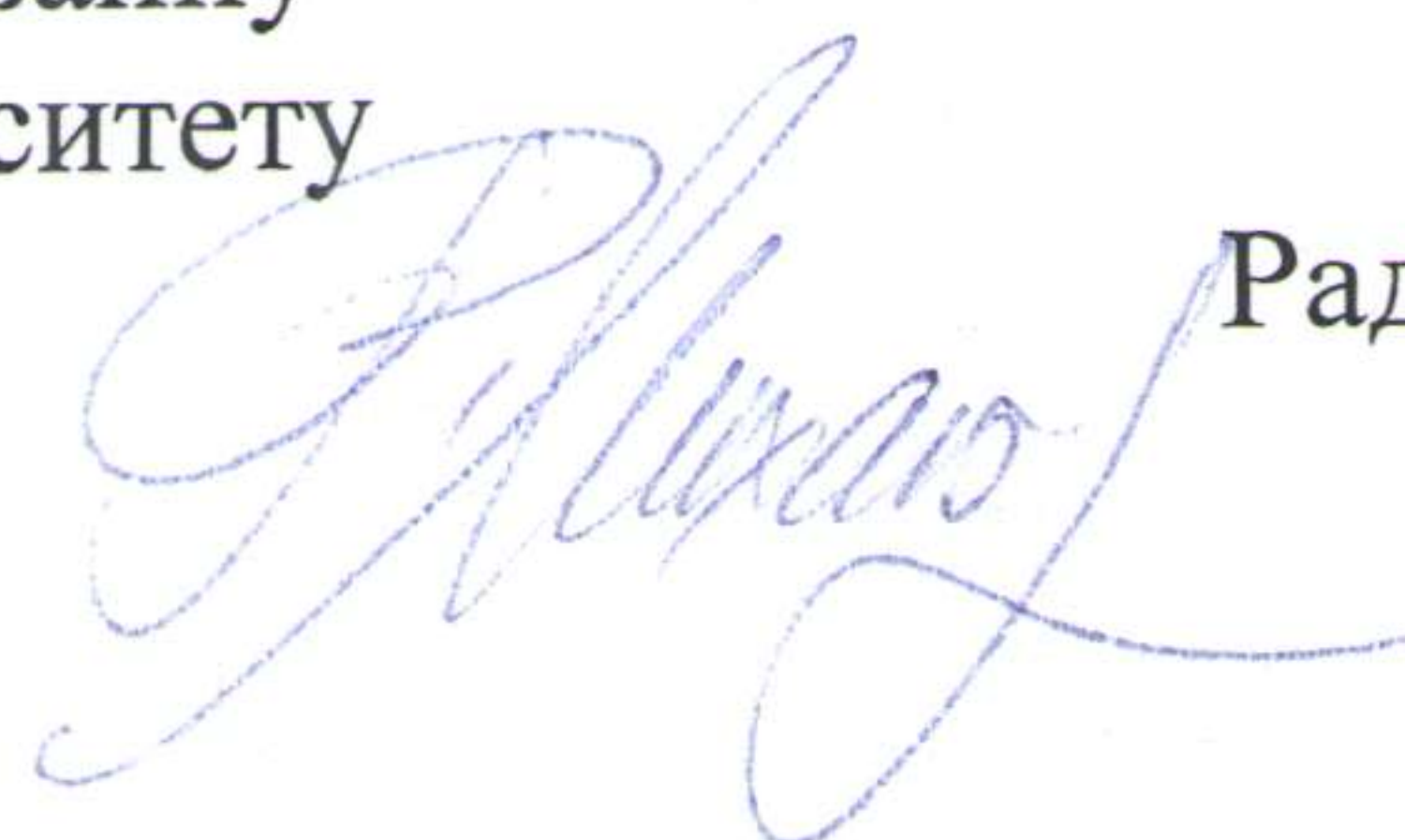
Дисертаційна робота М. М. Єнчева відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759

від 31.05.2019) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Дисертаційна робота Єнчева Михайла Михайловича «Кінетична типографіка як інструмент візуальної комунікації в медіаконтенті» відповідає спеціальності 022 «Дизайн», а її автор М. М. Єнчев заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 «Дизайн».

Офіційний опонент:

доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри графічного дизайну
Київського національного університету
технологій та дизайну

Рада МИХАЙЛОВА

Р. Михайлової
Зав. кафедрою
АНЦ

